

MAIJA-LIISA NYMAN

ISOVELI-
JAHTI



Aurinko
KUSTANNUS

Aluksi



Minulla on kolme isoveljeä. Se on aika paljon, ainakin siihen verrattuna, että bestikselläni Lounalla ei ole sisaruksia ollenkaan.

Asiat voisivat tietysti olla huonomminkin. Jos esimerkiksi olisin Harry Potter -kirjojen Ginny, minulla olisi kuusi isoveljeä. Siis kuusi, kolme enemmän kuin nyt!

Tai jos olisin Louna, minulla ei olisi yhtään sisarusta eikä sekään olisi kivaa. Se olisi varmasti aika yksinäistä. Onneksi Lounalla on sentään minut. Louna ja minä olemme tunteneet pikkukersoista asti, ja voisimme yhtä hyvin olla siskoja. Voi kun olisimmekin! Olisi ihanaa, jos olisi oikea sisko.

Veljistä on enimmäkseen riesaa. Ne esimerkiksi vievät pleikan ja pädin ja laturit. Ne haisevat pahalta ja jättävät hikisiä futissukkia joka paikkaan. Ne valtaavat suihkun, kun minulla on kiire kouluun. Ne syövät aina kaikki hyvät murot, ja jäljellä on vain jotain ankeita cornflakeseja. Ne unohtavat laittaa vessanpöntön renkaan alas. Ne virnuilevat nolosti, jos joku poika sattuu sanomaan minulle jotain.

Isoin riesa tuli kuitenkin siitä, kun yksi veljistäni katosi.

Kadonnut oli tietysti Lennu. Hän ei yleensä aiheuta mitään ongelmia, eikä vanhempienkaan tarvitse koskaan olla huolissaan hänen puolestaan. Hän ei hengaile epämääräisten kavereiden kanssa, ei ole allerginen millekään muulle kuin ananakselle, menestyy koulussa, ei kiroile, tekee oma-aloitteisesti koti-työnsä, tervehtii kohteliaasti naapureita, säästää viikkorahansa. Niin että sitten kun Lennu yllättäen aiheuttikin ongelmia, hän aiheutti niitä monen vuoden edestä. Itse hän ei ehkä olisi kutsunut niitä ongelmiksi. Käpyjä, olisi Lennu sanonut. Aivokäpyjä.

1. luku



Minua väsytti karmeasti, enkä olisi millään jaksanut avata silmiä. Vedin peittoa pään yli ja murisin uhkaavasti.

”Noh, noh”, äiti hymähti. Hän puhui aina aamuisin hiljaa ja lempeästi. Äiti silitti olkapäästäni peiton päältä, ja tiesin hänen istuvan sängynlaidalla. Esitin, että se ärsytti. Käskin äitiä menemään pois.

Äiti nousi mutta sanoi: ”Fanni, aika herätä. Kello on jo varttia yli.”

Oikeasti minusta oli ihan parasta, että äiti herätti aamuisin. Jos olisin saanut valita, äiti olisi herättänyt minut joka aamu. Melkein aina se onnistuikin, koska äiti oli freelance-kääntäjä ja teki töitä kotona.

Joskus hänen piti kuitenkin mennä käymään kustantamossa tai ulkomailla työmatkalla. Silloin minun piti laittaa kello herättämään, ja stressasin kauheasti, soisiko se varmasti. Toinen vaihtoehto oli, että Rasse tai Lennu tai Tommo herätti minut. Silloin ainakin takuulla heräsin, mutta yleensä hyvin epämukavasti. Useimmiten isoveljeni yksinkertaisesti napsauttivat lampun päälle, ja aamuhämärä vaihtui silmiä särkevään kirkkauteen. Joskus ne vetivät minulta peiton pois, ja kerran Tommo työnäsi minut sängystä lattialle. Kuten sanoin, ei mitään miellyttäviä herätyksiä.

Äiti hoputti minua vielä ja lähti huoneesta. Hetken päästä tajusin äidin antaman infon kellonajasta: varttia yli, äiti oli sanonut. Minulla alkoi totisesti olla kiire. Kampesin itseni äkkiä sängystä. Kylpyhuoneen ovi naksautti kuitenkin lukkoon juuri nenäni edestä. Purin poskea enkä hakannut ovea enkä raivonnut Tommolle. Hänellä oli ihan yhtä kiire kouluun kuin minullakin.

Loikin portaat alakertaan kaksi askelmaa kerrallaan ja syöksyin alakerran kylppäriin. Olisin mieluummin peseytynyt yläkerrassa. Siellä oli tilaa ja lattialämmitys ja suihku, josta vesi suihkusi oikeaan suuntaan eli alaspäin. Alakerran suihku sen sijaan oli ahdas koppi kiinni vessanpöntössä, ja puolet

suihkun suuttimista ruiski vettä kohti seiniä. Isä oli jo kuukausia sitten luvannut ostaa uuden suihkupään. Äiti sanoi, että koska isä kerran oli luvannut, me odottaisimme kärsivällisesti. Varmaan äidinkin kärsivällisyydellä olisi kuitenkin rajansa. Minun rajani oli jo tullut vastaan. Olin pitänyt isälle mykkäkoulua viikon verran. Isä tosin ei ollut sitä edes huomannut, hän oli ollut niin uppoutunut töihinsä.

Parempi silti surkeakin suihku kuin ei suihkua ollenkaan, lohdutin itseäni. Pahimmassa tapauksessa alakerrankin kylppäri olisi ollut varattu.

Isä ja äiti olivat ilmeisesti heränneet tänään aikaisin töihin, ja isoin isoveljeni Rasse oli armeijassa. Rasse lähti tammikuussa. Siitä oli nyt jo monta kuukautta, mutta minun oli vieläkin vaikea muistaa, ettei hän ollut aina kotona – tai siis oikeastaan koskaan. Silloinkin kun Rasse pääsi viikonloppuna lomille, häntä näki tosi vähän. Rasse halusi tavata kavereitaan ja hengaila tyttöystävänsä kanssa ja nukkua pitkään. Niin kyllä minäkin. Siis nukkua pitkään. Lennu oli oikeastaan ainoa meistä sisaruksista, joka oli tullut isään ja heräsi pirteänä kukonlaulun aikaan. Siksi Lennun kanssa ei yleensä tarvinnut kisata kylppärivuoroista. Hän oli aina pessyt hampaansa ja syönyt aamupalansa ja harjannut tukkansa – vaalean ja megapörröisen – kun

me muut olimme vasta suunnilleen päässeet syvän unen vaiheeseen.

Joka tapauksessa tuntui siis tosi oudolta, että Rasse ei ollut hakkaamassa kylpyhuoneen ovea vaan että hänestä oli tullut isänmaan urhoollinen puolustaja. Ja aikuinen. Koska Rasse oli vanhin veljistäni, olin aina pystynyt luottamaan siihen, että Rasse auttaisi minua tarpeen vaatiessa. Kyllä Lennu ja Tommokin olisivat minun puolellani maailmaa vastaan, mutta Rasse oli vanhin. Siksi kuvittelin pieneä, että hän olisi myös vahvin, fiksuin ja karismaattisin. No, vahvin Rasse ehkä olikin, mutta Lennu oli tosi välkky ja Tommoon oli läpäällään puoli koulua. Lennu oli kaksi vuotta Rassea nuorempi ja Tommo kaksi vuotta Lennua nuorempi. Minä olin syntynyt vajaan vuoden Tommon jälkeen. Tommon kanssa me olimme niin samanikäisiä, että olimme aina olleet parhaat ystävät ja pahimmat tappelupukarit.

Vieläkin me otimme yhteen, vaikkakin vähän toisin kuin pikkukakaroina. Nyt minun esimerkiksi teki mieli mennä potkaisemaan Tommoa napakasti sääreen, koska se typerys oli jättänyt märän pyyhkeensä lattialle minun huoneeni oven eteen. Ihan sikamaista. Ja tahallista.

Ja kun menin aamupalalle, pöydässä oli sokerimurojen paketti, ja tietenkin se oli tyhjä. Pengoin toi-

sella kädellä ruokakaappia. Toisella kädellä harjasin kosteita hiuksiani. Olin ehtinyt vain näyttää tukalle-
ni hiustenkuivaajaa, eikä se ollut siinä ajassa kuivunut. Minulla oli pitkä tukka – yhtä vaalea ja pörröinen kuin Lennulla – ja se oli jatkuvasti takussa. En voinut hiuksia leikkauttaakaan, koska minä ja Louna olimme sopineet, että kasvatamme tukkaa ja katsoimme kumman kasvaa nopeammin. Minusta me olimme kyllä jaksaneet tätä koetta jo tarpeeksi pitkään. Koe todisti ainakin sen, että Lounan tumma tukka oli pitkänäkin sileä ja minun tukkani taas kamala takkupehko. Nytkin harja jäi töröttämään yhteen tosi isoon takkutuppoon, kun rupesin molemmin käsin siirtelemään jauhopusseja ja ananastölkejä ja riisilaatikoita. Penkomisesta ei ollut mitään hyötyä, sillä en löytänyt mitään muuta aamupalakelpoista kuin maissimurot. En tajunnut, miksi niitä piti ostaa, kun ei meistä kukaan tykännyt niistä.

”Äiti, käy kaupassa ja osta muroja! Täällä on taas vaan mälsiksiä”, huikkasin, vaikka arvasinkin, että äiti istui taas työhuoneessaan luurit päässä eikä kuulisi mitään, vaikka jylisisin hävittäjälentokoneen voimalla.

Niinpä tungin murot takaisin kaappiin ja nappasin niiden sijaan hapankorpun. Se oli yhtä kuiva ja kova kuin maissimurotkin, mutta ainakin sitä pys-

tyi nakertamaan kävellessä. Minun oli nimittäin todellakin aika lähteä kouluun. Otin farkkutakin nauhlakosta ja olin juuri sitomassa kengännauhoja, kun Tommo pyyhälsi eteiseen etsimään omia tennareitaan.

”Odota nyt sekunti!” kivahtin, kun veli tönäisi minut tasapainosta.

”Tässä on vähän kiire”, Tommo tohotti ja kiskaisi toisen kenkäänsä eteisen lattialle kasautuneesta kenkäröykkiöstä ja melkein huitaisi sillä minua nenään.

”Missä Lennu on?” Tommo kysyi hapuillessaan takaani toista tennariaan. Niin kuin minä muka tietäisin. En ollut nähnyt Lennua koko aamuna.

”Kai Lennu on lähtenyt jo, ainahan se on koulussa ensimmäisenä”, sanoin hajamielisesti. Yritin parhaillaan tutkia, oliko hiusharjaan tullut säröjä. Olin unohtanut koko harjan. Olisin saattanut lähteä kouluun harja tukassa roikkuen, ellei se olisi pudonnut hiuksistani laattalattialle. Koska harja vaikutti ehjältä, sysäsin sen reppuuni. Vaikka olin toivottavasti saanut suurimmat takut siistittyä, niitä taatusti siikiäisi lisää koulupäivän aikana.

”Ei Lennu ole voinut vielä lähteä, me sovittiin, että kävellään yhtä matkaa”, Tommo kiisti. Vilkaisin häntä epäuskoisena. Tommo ja minä emme oikeastaan koskaan kävelleet Lennun kanssa. Ensinnäkin me olimme Lennun mielestä kakaroita (ja sen takia

noloja) ja kovaäänisiä (ja myös sen takia noloja). Ja toisekseen Lennu oli aina ajoissa ja me puolestamme kiiruhdimme kouluun aina viime tipassa.

Vuosien ajan minä ja Tommo olimme kävelleet kouluun yhdessä, ja Louna oli kävellyt meidän kanssamme. Joskus tämän vuoden puolella tilanne muuttui. Ensin Tommo lakkasi kulkemasta minun ja Lounan kanssa. Häntä häiritsi, ettei Louna puhunut mistään muusta kuin pojista. Louna teki sen ihan vain Tommon kiusaksi, koska heti kun minä ja Louna jäimme kahdestaan, poikien kuolaaminen loppui. Bestikseni oli sataprosenttisen ihana ja hauska ja hulvaton, mutta tätä hommaa en ollut tajunnut ollenkaan. Tuntui, että hän halusi päästä eroon Tommosta.

Nykyään en kävellyt enää Lounankaan kanssa. Jouduin kävelemään kouluun yksin, koska Louna muutti kuukausi sitten uuteen kotiin. Uusi talo oli aiempaa kauempana koulusta, ja Lounasta oli tullut kuljetusoppilas. Louna kuitenkin kävi edelleen samaa koulua ja oli edelleen kanssani samalla luokalla. Se oli sentään hyvä, koska Lounan vanhemmat olivat ensin puhuneet muuttavansa vielä paljon kauemmas: Espanjaan. He olivat haaveilleet etätöistä uima-altaan äärellä, aurinkovarjon alla sangriaa siemailten. Onneksi se suunnitelma oli kariutunut.

”Lennun piti preppata mua fysiikan kokeeseen”, Tommo sanoi. Tommo oli huomannut epäuskoisen ilmeeni ja halusi selittää, miksi oli sopinut Lennun kanssa kävelytreffit. Se kävikin järkeen. Meidän kymmenen minuutin koulumatkalla ei toki paljon ehtinyt preppailla, mutta Lennulta sai aina parhaat tärpit. Lennu sitä paitsi auttoi mielellään koulujutuissa. Ja hän oli tosi hyvä fysiikassa. Ja biologiassa ja maantiedossa ja kemiassa. Ja ihan kaikessa muussakin. Niin kuin sanoin, Lennu oli tosi välkky.

”Seitsemän minuuttia”, ilmoitti Tommo ja tunki ohitseni ovelle.

Minun olisi silloin pitänyt kiinnittää enemmän huomiota Lennun puuttumiseen. Sen lisäksi, että Lennu oli aina valmis auttamaan, hän oli myös tosi luotettava. Jos Lennu siis oli sopinut kävelevänsä Tommon kanssa, ei hän olisi jättänyt noin vain ilmestymättä.

Sillä hetkellä minulla oli kuitenkin mielessä liian paljon muuta. Kuten oliko tukkaani jäänyt kaameita takkuja. Että hapankorppu oli ehkä sittenkin pahempaa kuin maissimurot, koska korppu raapi kurkkua ja katkeili palasiksi, joita minun piti noukia lattialta. Että tarvitsisin uudet tennarit. Että saisin varmasti myöhästymismerkinnän ranskanopettajalta.

2. luku



En saanut myöhästymismerkintää, mutta teinkin varmaan uuden 500 metrin maailmanennätyksen. Pihatiemme kävelin vielä rauhallisesti, koska halusin nähdä, oliko naapuriemme koira kotona. Alas-ka oli ihana, valkoinen ja pörröinen samojedi, jota ulkoilutin kerran viikossa. Nyt se kurkisteli minua naapurien keittiön ikkunasta, ja lähetin sille mieles-äni rapsutuksia. Sen jälkeen spurttasin juoksuun ja hidastin vasta koulun nurkalla ja astelin viileän rauhallisesti – mutta naama kiiltäen ja hengitys vin-kuen – koulun pihaan juuri kellon soidessa.

”Tuliko taas kiire?” Louna kysyi kohottaen minulle kulmakarvojaan. Hän tuli nykyään kouluun bus-

silla ja oli aina paikalla hyvissä ajoin. Hänellä oli pitkä tukka siistillä letillä, reilusti ripsiväriä ja vaaleansininen huppari päällään.

”Ei yhtään”, valehtelin ja koitin saada hengityksen kulkemaan.

”Huijari”, Louna nauroi. ”Sun askelten töminä kuulosti villihevoslaumalta.”

Koulupäivä meni niin kuin se yleensäkin menee: Louna piirteli vihkoonsa ihmiskasvoja ja kukkaköynnöksiä, minä kuuntelin opettajia ja ”osoitin tuntiaktiivisuutta”, meidän luokan kaksi älykköä nukkui pulpeteissaan ja kolme rasittavinta möykäsi omia juttujaan. Rasittavimmat häiritsivät opetusta ja raastoivat opettajien hermoja, mutta eivät sentään kiusanneet ketään tai lähettelleet törkeitä viestejä. Joillain luokilla tapahtui sellaistaakin.

Meidän luokka oli oikeasti aika kiva. Olin tuntenut melkein koko porukan alakoulusta saakka ja suurimman osan ihan ekaluokasta asti. En minä kaikista tykännyt; ne kolme ääliökundia olivat ääliöitä jo alakoululaisina ja yhtä Tittaa inhosin. Se oli tullut meidän luokalle kolmannella ja nälvinyt Lounaa melkein koko sen syksyn. Titta oli kyllä myöhemmin pyytänyt ilkkumistaan anteeksi ja käyttäytyi nykyään ihan asiallisesti, mutta minä olin Lounan puolesta edelleen hiljaisesti pahastunut. Minun

ja Titan välejä voisi nykyään kuvailla pidättyväisiksi. En koskaan sanonut Titalle mitään ikävää, mutta pysyttelin mahdollisimman kaukana. Kun Titta siis lähti historian tunnilta vähän tavallista hitaammin, minä viivyttelin ja lähdin vieläkin hitaammin. Louna naputteli jo kärsimättömänä tennarin kärjellä lattiaa, kun minä siirsin yhden kynän kerrallaan penaaaliin ja penaaalin reppuun ja suoristelin t-paidan helmaa ja pöyhin tukkaa. Louna huokaisi dramaattisesti, kun vihdoinkin nostin repun selkääni. Louna oli sillä tavalla outo, että hän ei kantanut Titalle yhtään kaunaa. Se oli uskomatonta. En tiedä, muistiko Louna edes koko nälvimistä. Enkä voinut kysyä asiasta, koska jos Louna ei muistanut, en halunnut muistuttaa.

Kun minä ja Louna lopulta pääsimme pois luokahuoneesta, näin ranskan kielen opettajan kiiruhtavan meitä kohti päättäväisen näköisenä. Hän katsoi suoraan minuun.

Kiroilin mielessäni (en oikeastaan koskaan kiroille ääneen, koska kiroileminen kuulostaa typerältä) ja mietin, että olisi sittenkin pitänyt lähteä luokasta vikkelämmin. Jos ranskanopettaja kiiruhtaa käytävällä kohti, se ei voi tarkoittaa mitään hyvää. Olikohan opettaja sittenkin antanut myöhästymismerkinnän? Vaikka olin kyllä tänään ajoissa, kiitos maailmanluokan sprintteriominaisuksieni.

”Fanni!” opettaja kajautti heti kohtuulliselle kuu-
loetäisyydelle päästyään. Louna otti kaksi askelta
taaksepäin, mutta jäi solidaarisesti tuekseni. Mikä
sellainen paras ystävä olisikaan, joka antaisi yhden
puuskuttavan ja punakan ranskanmaikan säikäyt-
tää itsensä pakoon!

”Fanni”, opettaja toisti. ”Minä kävin pitämässä lu-
kion ranskan tuntia ja ihmettelin, kun veljesi ei ol-
lut paikalla.”

Minulla löi hetken tyhjää, sitten kysyin: ”Siis Len-
nu vai?” Ihan kuin minulla muka olisi muitakin
mahdollisia veljiä lukion ranskan tunnilla! Opettaja
kuitenkin nyökkäsi pontevasti.

”Niin, Lennu. Hänestä ei ole mitään poissaolotie-
toa, mutta sinä varmaan osaat sanoa, onko hän sil-
ti kipeänä?” Opettaja veti henkeä ja jatkoi: ”Katsos
kun hänellä olisi ollut tänään esitelmä.”

Siinä kohtaa valpastuin. Tämä alkoi kuulostaa pa-
halta. Sanoimme opettajan kanssa yhteen ääneen:
”Lennu ei koskaan jätä esitelmää väliin.”

Pystyin hyvin kuvittelemaan, että Rasse olisi jättä-
nyt menemättä kouluun, jos hän ei olisi saanut esi-
telmäänsä tehtyä (mikä ei myöskään olisi ihmetyttä-
nyt minua, näin sivumennen sanoen). Tommo puo-
lestaan voisi vaikka väittää koiran syöneen tietoko-
neensa. Mutta Lennu? Ei ikinä. Lennu oli tunnollisin

tietämäni ihminen, minut itseni mukaan lukien, ja minäkin olin jonkin sortin hikke, mitä nyt myöhästelin toisinaan. Jos Lennulla oli esitelmä tehtävänä, hän teki sen ja esitti sen, vaikka se olisi kuinka huono (mitä se ei tietysti koskaan ollut) tai vaikka häntä ei olisi napannut tippaakaan. Yleensä häntä kyllä nappasi mikä tahansa koulutyö, mutta kaikillahan meillä on huonot päivämme, vai mitä? Ehkä tämä oli nyt Lennun huono päivä.

Samalla kun aloin huolestua, tajusin, että minun olisi pitänyt huolestua jo aamulla. Olihan se outoa, ettei Lennu ollut ilmestynyt kävelemään Tommon kanssa kouluun.

”Joo, Lennu on kuumeessa”, sanoin opettajalle, joka nyökytteli tyytyväisenä. Sitähän hän oli epäilytkin, jotakin peruskeväätflunssaa, josta Lennu toipuisi hyvin pian loistamaan ranskan tunneille. Minä käännyin Lounan puoleen ja sanoin: ”Mun pitää löytää Tommo.”

Lounan silmiin syttyi saman tien pirullinen välke, ja huokaisin sisäisesti, kun Louna vastasi: ”Ai Tommo? Lähdetään etsimään!”